

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2012/29/EÚ**z 25. októbra 2012,****ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov
a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV**

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 82 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov ⁽²⁾,konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽³⁾,

keďže:

(1) Únia si stanovila cieľ zachovať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorého základným kameňom je zásada vzájomného uznávania rozsudkov v občianskych a trestných veciach.

(2) Únia je odhodlaná ochraňovať obeť trestných činov a vytvoriť minimálne normy v tejto oblasti, a preto Rada prijala rámcové rozhodnutie 2001/220/SVV z 15. marca 2001 o postavení obetí v trestnom konaní ⁽⁴⁾. Komisia a členské štáty boli v rámci Štokholmského programu – otvorená a bezpečná Európa, ktorá slúži občanom a chráni ich ⁽⁵⁾, ktorý prijala Európska rada na zasadnutí 10. a 11. decembra 2009, požiadané, aby preskúmali možnosti, ako zlepšiť právne predpisy a praktické podporné opatrenia na ochranu obetí tak, aby sa osobitná pozornosť, podpora a uznanie prioritne dostali všetkým obetiam vrátane obetí terorizmu.

(3) V článku 82 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa upravuje ustanovenie minimálnych pravidiel

uplatniteľných v členských štátoch s cieľom uľahčiť vzájomné uznávanie rozsudkov a iných justičných rozhodnutí a policajnú a justičnú spoluprácu v trestných veciach, ktoré majú cezhraničný rozmer, najmä s ohľadom na „práva obetí trestných činov“.

(4) Vo svojom uznesení z 10. júna 2011 o pláne na posilnenie práv a ochrany obetí najmä v trestnom konaní ⁽⁶⁾ („Budapeštianska mapa“) Rada skonštatovala, že na úrovni EÚ by sa mali podniknúť opatrenia s cieľom posilniť práva, podporovať a ochraňovať obeť trestných činov. S týmto cieľom a v súlade s uvedeným uznesením je cieľom tejto smernice revízia a doplnenie zásad stanovených v rámcovom rozhodnutí Rady 2001/220/SVV a uskutočnenie významného pokroku v úrovni ochrany obetí v celej Únii, predovšetkým v rámci trestných konaní.

(5) V uznesení z 26. novembra 2009 o odstránení násilia páchaného na ženách ⁽⁷⁾ vyzval Európsky parlament členské štáty, aby zlepšili vnútroštátne právne predpisy a politiky na boj proti všetkým formám násilia páchaného na ženách a konali s cieľom odstrániť príčiny násilia páchaného na ženách, a to v neposlednom rade uplatňovaním preventívnych opatrení, a vyzval Úniu, aby zabezpečila právo na pomoc a podporu všetkým obetiam násilia.

(6) Vo svojom uznesení z 5. apríla 2011 o prioritách a náčrte nového politického rámca EÚ zameraného na boj proti násiliu páchanému na ženách ⁽⁸⁾ Európsky parlament navrhol stratégiu boja proti násiliu páchanému na ženách, domácejmu násiliu a mrzačeniu ženských pohlavných orgánov ako základ budúcich legislatívnych nástrojov v oblasti trestného práva zameraných proti rodovo motivovanému násiliu vrátane rámca boja proti násiliu páchanému na ženách (politika, prevencia, ochrana, stíhanie, poskytovanie a partnerstvo), na ktoré by mal nadväzovať akčný plán Únie. Medzinárodná právna úprava tejto oblasti zahŕňa Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) prijatý 18. decembra 1979, odporúčania a rozhodnutia výboru CEDAW a Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a boji proti nemu prijatý 7. apríla 2011.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 39.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 113, 18.4.2012, s. 56.

⁽³⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 12. septembra 2012 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady zo 4. októbra 2012.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 82, 22.3.2001, s. 1.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 187, 28.6.2011, s. 1.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 285 E, 21.10.2010, s. 53.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 296 E, 2.10.2012, s. 26.

- (7) V smernici Európskeho parlamentu a Rady 2011/99/EÚ z 13. decembra 2011 o európskom ochrannom príkaze⁽¹⁾ sa ustanovuje mechanizmus vzájomného uznávania ochranných opatrení v trestných veciach medzi členskými štátmi. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania⁽²⁾ a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii⁽³⁾ sa zaoberajú okrem iného osobitnými potrebami konkrétnych kategórií obetí obchodovania s ľuďmi, sexuálneho zneužívania detí, sexuálneho vykorisťovania a detskej pornografie.
- (8) V rámcovom rozhodnutí Rady 2002/475/SVV z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu⁽⁴⁾ sa uznáva, že terorizmus predstavuje jedno z najvážnejších porušení zásad, na ktorých je založená Únia, vrátane zásady demokracie, a potvrdzuje, že okrem iného predstavuje ohrozenie slobodného uplatňovania ľudských práv.
- (9) Trestný čin je protiprávnym činom proti spoločnosti, ako aj porušením individuálnych práv obetí. Obete ako také by sa mali uznať a malo by sa s nimi zaobchádzať s rešpektom, citlivo a profesionálne bez akýchkoľvek diskriminácie založenej na rase, farbe pleti, etnickom alebo spoločenskom pôvode, genetických vlastnostiach, jazyku, náboženstve alebo viere, politickom alebo akomkoľvek inom názore, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodení, zdravotnom postihnutí, veku, pohlaví, rodovom vyjadrení, rodovej identite, sexuálnej orientácii, povahe ich pobytu alebo zdravotnom stave. Pri každom kontakte s príslušným orgánom činným v rámci trestného konania, so službami prichádzajúcimi do styku s obeťami, ako napríklad so službami na podporu obetí, službami restoratívnej spravodlivosti, by sa mala zohľadniť osobná situácia a okamžité potreby, vek, pohlavie, prípadné zdravotné postihnutie a vyspelosť obetí trestného činu a zároveň plne rešpektovať ich fyzickú, mentálnu a morálnu integritu. Obete trestných činov by mali byť chránené pred sekundárnou a opakovanou viktimizáciou, pred zastrášaním a pred pomstou, mala by sa im poskytnúť patričná podpora na uľahčenie zotavenia a dostatočný prístup k spravodlivosti.
- (10) Táto smernica nerieši podmienky pobytu obetí trestných činov na území členských štátov. Členské štáty by mali prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby práva ustanovené v tejto smernici neboli podmienené povahou pobytu obete na ich území, občianstvom ani štátnou príslušnosťou obete. Podanie trestného oznámenia a účasť na trestnom konaní nezakladá žiadne práva v súvislosti s povahou pobytu obete.
- (11) Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá. Členské štáty môžu rozšíriť práva stanovené v tejto smernici s cieľom poskytnúť vyššiu úroveň ochrany.
- (12) Právami ustanovenými v tejto smernici nie sú dotknuté práva páchatel'a. Pojem „páchatel'“ odkazuje na osobu, ktorá bola usvedčená z trestného činu. Avšak na účely tejto smernice tento pojem odkazuje tiež na podozrivú alebo obvinenú osobu pred akýmkoľvek uznaním jej viny alebo pred jej odsúdením a nie je tým dotknutá prezumpcia nevinoty.
- (13) Táto smernica sa uplatňuje v súvislosti s trestnými činmi spáchanými v Únii a trestnými konaniami, ktoré prebiehajú v Únii. Obetiam trestných činov spáchaných mimo územia Únie sa v nej priznávajú práva iba v súvislosti s trestnými konaniami, ktoré prebiehajú v Únii. Povinnosti ustanovené v tejto smernici sa neuplatňujú v prípadoch, keď sa trestné oznámenia podajú príslušným orgánom mimo Únie, napríklad veľvyslanectvám.
- (14) Táto smernica by sa mala uplatňovať s osobitným zreteľom na najlepší záujem dieťaťa v súlade s Chartou základných práv Európskej únie a Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa prijatým 20. novembra 1989. Detské obete by sa mali považovať za nositeľov plných práv ustanovených v tejto smernici a malo by sa s nimi tak zaobchádzať, pričom by mali mať nárok na uplatňovanie týchto práv spôsobom, ktorý zohľadňuje ich schopnosť vytvoriť si vlastný názor.
- (15) Pri uplatňovaní tejto smernice by členské štáty mali zabezpečiť, aby si obete so zdravotným postihnutím mohli uplatniť práva ustanovené v tejto smernici na rovnakom základe ako ostatní, a to aj uľahčením dostupnosti priestorov, v ktorých prebieha trestné konanie, a prístupu k informáciám.
- (16) Obete terorizmu boli vystavené útokom, ktorých konečným cieľom je poškodiť spoločnosť. Môžu preto potrebovať osobitnú pozornosť, podporu a ochranu vzhľadom na zvláštnu povahu trestného činu, ktorý bol voči nim spáchaný. Obete terorizmu môžu byť pod značnou kontrolou verejnosti a často potrebujú spoločenské uznanie a to, aby s nimi spoločnosť zaobchádzala s rešpektom. Členské štáty by preto mali venovať osobitnú pozornosť potrebám obetí terorizmu a mali by sa usilovať chrániť ich dôstojnosť a bezpečnosť.

(1) Ú. v. EÚ L 338, 21.12.2011, s. 2.

(2) Ú. v. EÚ L 101, 15.4.2011, s. 1.

(3) Ú. v. EÚ L 335, 17.12.2011, s. 1.

(4) Ú. v. ES L 164, 22.6.2002, s. 3.

- (17) Násilie, ktoré je namierené voči určitej osobe z dôvodu jej pohlavia, rodovej identity alebo rodového vyjadrenia alebo ktoré neprimerane postihuje osoby určitého pohlavia, sa chápe ako rodovo motivované násilie. Môže obeti spôsobiť telesnú, sexuálnu, emocionálnu alebo psychickú ujmu alebo majetkovú škodu. Rodovo motivované násilie sa chápe ako forma diskriminácie a porušenie základných slobôd obete a zahŕňa násilie páchané blízkou osobou, násilné sexuálne delikty (vrátane znásilnenia, sexuálneho násillia alebo obťažovania), obchodovanie s ľuďmi, otroctvo a rôzne formy škodlivých praktík, ako napríklad nútené manželstvá, mrzačenie ženských pohlavných orgánov a takzvané trestné činy spáchané v mene cti. Ženské obete rodovo motivovaného násillia a ich deti si často vyžadujú osobitnú podporu a ochranu z dôvodu vysokého rizika druhotnej a opakovanej viktimizácie, zastrasovania a pomsty súvisiacich s takýmto násillím.
- (18) V prípadoch páchania násillia blízkou osobou násilie pácha osoba, ktorá s obeťou je alebo bola v manželskom alebo partnerskom zväzku alebo je iným rodinným príslušníkom obete bez ohľadu na to, či páchatel' s obeťou žije alebo žil v spoločnej domácnosti. Takéto násilie by mohlo zahŕňať fyzické, sexuálne, psychické alebo majetkové násilie a mohlo by viesť k ujme na fyzickom, mentálnom alebo emocionálnom zdraví alebo majetkovej škode. Násilie páchané blízkou osobou je závažný a často skrytý spoločenský problém, ktorý by mohol spôsobiť systematické psychické a fyzické traumy s vážnymi následkami, pretože páchatel' je osoba, ktorej by obeť mala byť schopná dôverovať. Obete násillia páchaného blízkou osobou preto môžu potrebovať osobitné ochranné opatrenia. Ženy sú týmto druhom násillia neprimerane postihnuté, pričom situácia môže byť ešte vážnejšia, ak je žena od páchatel'a závislá ekonomicky, spoločensky alebo v súvislosti so svojím právom na pobyt.
- (19) Osoba by sa mala považovať za obeť bez ohľadu na skutočnosť, či bol páchatel' identifikovaný, zaistený, stíhaný, alebo odsúdený, a bez ohľadu na rodinný vzťah medzi nimi. Je možné, že v dôsledku trestného činu sú poškodení aj rodinní príslušníci obete. Konkrétne by mohli byť dôsledkom trestného činu poškodení rodinní príslušníci obete, ktorá v priamom dôsledku trestného činu zomrela. Takíto rodinní príslušníci sú nepriame obete trestného činu, a preto by mali tiež mať prístup k ochrane v rámci tejto smernice. Členské štáty by však mali byť schopné zaviesť postupy, ktorými sa obmedzí počet rodinných príslušníkov, ktorí si môžu uplatniť práva ustanovené v tejto smernici. V prípade dieťaťa by malo mať možnosť uplatniť si práva ustanovené v tejto smernici samotné dieťa, alebo pokiaľ to nie je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa, nositeľ rodičovských práv a povinností v jeho mene. Touto smernicou nie sú dotknuté vnútroštátne správne postupy požadované na stanovenie, že osoba je obeťou.
- (20) Postavenie obetí v systéme trestného súdництва, a to, či sa môžu aktívne zúčastňovať na trestnom konaní, sa v členských štátoch líši v závislosti od vnútroštátneho systému a je určené jedným alebo viacerými z týchto kritérií: či vnútroštátny systém obeti priznáva právne postavenie účastníka trestného konania, či sa na obeť vzťahuje právna povinnosť aktívne sa zúčastňovať na trestnom konaní, napríklad v úlohe svedka, a/alebo či sa od nej takáto účasť vyžaduje, obeť má podľa vnútroštátneho práva právo na aktívnu účasť na trestnom konaní, a toto právo uplatní, ak jej vnútroštátny systém nepriznáva obeti právne postavenie účastníka trestného konania. Členské štáty by mali stanoviť, ktoré z týchto kritérií sa uplatňuje na stanovenie rozsahu práv ustanovených v tejto smernici, v ktorých sa odkazuje na postavenie obete v príslušnom systéme trestného súdництва.
- (21) Informácie a poradenstvo poskytnuté príslušnými orgánmi, službami na podporu obetí a službami restoratívnej spravodlivosti by mali byť podľa možností prístupné v rôznych formách, ktoré budú pre obeť zrozumiteľné. Takéto informácie a poradenstvo by sa mali poskytovať v jednoduchom a zrozumiteľnom jazyku. Malo by sa tiež zaistiť, že obeť bude počas konania rozumieť. V tejto súvislosti sa musí pri obeti zohľadniť jej znalosť jazyka, v akom sa podávajú informácie, vek, vyspelosť, intelektuálne a emocionálne schopnosti, gramotnosť a rôzne duševné alebo telesné postihnutia. Osobitne by sa mali zohľadniť ťažkosti pri porozumení alebo komunikácii, ktoré môžu vyplývať z určitého druhu zdravotného postihnutia, napríklad sluchového alebo rečového postihnutia. Rovnako by sa mali počas trestného konania zohľadniť obmedzenia schopnosti obete komunikovať informácie.
- (22) Moment podania trestného oznámenia by sa mal na účely tejto smernice považovať za moment spadajúci do kontextu trestného konania. Mali by sem patriť aj prípady, keď orgány na vlastný podnet začnú trestné konanie v dôsledku trestného činu, ktorý bol voči obeti spáchaný.
- (23) Informácie o náhrade nákladov by sa mali od prvého kontaktu s príslušným orgánom poskytovať napríklad formou letáka, v ktorom sa uvádzajú základné podmienky pre takúto náhradu nákladov. V tomto počiatočnom štádiu trestného konania by sa od členských štátov nemalo vyžadovať, aby rozhodli, či dotknutá obeť spĺňa podmienky náhrady nákladov.

- (24) Pri podávaní trestného oznámenia by obeť mali od polície dostať písomné potvrdenie ich oznámenia trestného činu, v ktorom sa uvádzajú základné skutkové okolnosti trestného činu, ako napríklad jeho druh, čas a miesto spáchania, telesná, mentálna alebo emocionálna ujma alebo majetková škoda. Takéto potvrdenie by malo obsahovať aj číslo spisu a miesto a čas podania trestného oznámenia, aby mohlo potenciálne slúžiť ako dôkaz o podaní trestného oznámenia, napríklad v súvislosti s poistnými nárokmi.
- (25) Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá súvisiace s lehotami o premlčaní, oneskorené podanie trestného oznámenia z dôvodu strachu z pomsty, poníženia alebo stigmatizácie by nemalo viesť k odmietnutiu uznania podania obeť.
- (26) Poskytnuté informácie by mali byť dostatočne podrobné, aby sa zaistilo, že sa s obeťami bude zaobchádzať s rešpektom a umožní sa im informovať sa rozhodnúť o účasti na konaní. V tejto súvislosti sú obzvlášť dôležité informácie, ktoré obeť umožnia zistiť aktuálny stav konania. To platí aj pre informácie, ktoré pomôžu obeť pri rozhodovaní v otázke podania žiadosti o preskúmanie rozhodnutia skutok nestíhať. Pokiaľ sa to nepožaduje inak, malo by byť možné poskytnúť obeťami informácie ústne alebo písomne, aj prostredníctvom elektronických prostriedkov.
- (27) Informácie by sa obeťami mali zasielať na poslednú známú korešpondenčnú adresu alebo elektronický kontakt na základe údajov, ktoré obeť poskytla príslušnému orgánu. Vo výnimočných prípadoch, napríklad z dôvodu veľkého počtu obeťami prípadu, by malo byť možné, aby sa informácie podávali prostredníctvom tlače, oficiálnej internetovej stránky príslušného orgánu alebo prostredníctvom akéhokoľvek podobného informačného kanála.
- (28) Členské štáty by nemali byť povinné poskytovať informácie v prípadoch, keď by to mohlo mať vplyv na riadny priebeh konania alebo ak by to mohlo dané konanie alebo konkrétnu osobu poškodiť, alebo ak sa domnievajú, že je to v rozpore s jeho základnými bezpečnostnými záujmami.
- (29) Príslušné orgány by mali zaistiť, aby sa obeťami poskytli aktualizované kontaktné údaje na účely komunikácie, pokiaľ nevyjadrili želanie takéto informácie nedostávať.
- (30) Pojem „rozhodnutie“ by sa v súvislosti s právom na informácie, tlmočenie a preklad mal chápať iba ako rozhodnutie o uznaní páchatel'a za vinného alebo iné rozhodnutie o skončení trestného konania. Odôvodnenia tohto rozhodnutia by sa mali obeť poskytnúť v podobe kópie dokumentu, ktorého súčasťou je toto rozhodnutie, alebo v podobe ich stručného zhrnutia.
- (31) Právo na informácie o mieste a čase súdneho pojednávania na základe oznámenia trestného činu, ktorý bol voči obeť spáchaný, by sa mal vzťahovať aj na informácie o mieste a čase pojednávania v súvislosti s odvolaním sa voči rozsudku v danom prípade.
- (32) Na základe žiadosti by sa obeťami mali poskytnúť osobitné informácie o prepustení alebo úteku páchatel'a, a to aspoň v prípadoch, v ktorých obeťami hrozí nebezpečenstvo alebo identifikované riziko ujmy, pokiaľ v dôsledku takejto upovedomenia nehrozí identifikované riziko ujmy páchatel'ovi. V prípade, že v dôsledku upovedomenia hrozí riziko ujmy páchatel'ovi, príslušné orgány pri určovaní vhodných opatrení by mali zohľadniť všetky ďalšie riziká. Pojem „identifikované riziko ujmy“, ktoré hrozí obeťami, by sa mal vzťahovať na také faktory ako povaha a závažnosť trestného činu a riziko pomsty. Nemal by sa preto uplatňovať na situácie, v ktorých došlo k prečinom, a preto existuje iba malé riziko, že obeťami bude spôsobená ujma.
- (33) Obeťami by mali dostať informácie o všetkých právach na odvolanie sa voči rozhodnutiu prepustiť páchatel'a, ak takéto právo vo vnútroštátnom práve existuje.
- (34) Spravodlivosť sa nemôže v plnej miere dosiahnuť, pokiaľ obeťami nie sú schopné náležite vysvetliť okolnosti trestného činu a poskytnúť svedectvo spôsobom zrozumiteľným pre príslušné orgány. Rovnako dôležité je zaistiť, aby sa s obeťami zaobchádzalo s rešpektom a aby si obeť mohla uplatniť svoje práva. Tlmočenie by preto malo byť k dispozícii bezplatne počas výsluchu obeťami a s cieľom umožniť jej aktívnu účasť na súdnom pojednávaní v súlade s postavením obeťami v príslušnom systéme trestného súdnictva. V rámci ostatných aspektov trestného konania závisí potreba tlmočenia a prekladu od konkrétnych okolností, úlohy obeťami v príslušnom systéme trestného súdnictva a jej účasti na konaní, ako aj od jej špecifických práv. Tlmočenie a preklad v týchto ostatných prípadoch sa musí poskytnúť len v rozsahu, ktorý obeťami umožní uplatniť svoje práva.

- (35) Obeť by v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva mala mať právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu, podľa ktorého tlmočenie alebo preklad nie sú potrebné. Toto právo nezahŕňa povinnosť členského štátu zabezpečiť osobitný mechanizmus ani postup podávania sťažností, v rámci ktorého možno proti takémuto rozhodnutiu podať opravný prostriedok, a nemalo by trestné konanie neprimerane predlžovať. Stačilo by vnútorné preskúmanie rozhodnutia v súlade s platnými vnútroštátnymi postupmi.
- (36) Skutočnosť, že obeť rozpráva jazykom, ktorý nie je bežný, by sama osebe nemala byť dôvodom rozhodnúť o tom, že tlmočenie alebo preklad by trestné konanie neprimerane predĺžili.
- (37) Podpora by mala byť dostupná od momentu, keď sa príslušné orgány dozvedeli o obeti, a počas trestného konania a primeraný čas po ňom s ohľadom na potreby obete a práva ustanovené v tejto smernici. Podpora by sa mala poskytovať rôznymi prostriedkami bez zbytočných formalít a pri zachovaní dostatočnej územnej distribúcie v členskom štáte, ktorá umožní každej obeti tieto služby využiť. Obete, ktorým bola spôsobená značná ujma z dôvodu závažnosti trestného činu, by mohli vyžadovať služby špecializovanej podpory.
- (38) Špecializovaná podpora a právna ochrana sa poskytnú obzvlášť zraniteľným osobám alebo osobám v situáciách, ktoré ich vystavujú osobitne vysokému riziku, ako sú napríklad obeť opakovaného násillia páchaného blízkou osobou, obeť rodovo motivovaného násillia alebo osoby, ktoré sa stali obeťami iných typov trestnej činnosti v členskom štáte, ktorého nie sú štátnymi príslušníkmi ani v ňom nemajú pobyt. Služby špecializovanej podpory by mali vychádzať z integrovaného a cieleného prístupu, v rámci ktorého by sa mali predovšetkým zohľadniť osobitné potreby obete, závažnosť ujmy, ktorá jej bola spôsobená trestným činom, ako aj vzťah medzi obeťami, páchatelmi, deťmi a širším sociálnym prostredím. Hlavnou úlohou týchto služieb a ich personálu, ktorý zohráva dôležitú rolu pri podpore obete pri zotavovaní sa z potenciálnej ujmy alebo traumy, ktorá jej bola spôsobená trestným činom, a pri jej prekonávaní, by malo byť informovať obeť o právach, ktoré sú ustanovené v tejto smernici, aby mohli prijať rozhodnutia v prostredí, v ktorom sa im poskytuje podpora a v ktorom sa s nimi zaobchádza s úctou, rešpektom a citlivo. Druh podpory, ktorú by takéto služby špecializovanej podpory mali poskytovať, by mohol zahŕňať poskytovanie prístrešia a bezpečného ubytovania, naliehavú zdravotnícku pomoc, sprostredkovanie lekárskeho alebo súdnolekárskeho vyšetrenia na zabezpečenie dôkazov v prípade znásillenia alebo sexuálneho násillia, krátkodobé a dlhodobé psychologické poradenstvo, posttraumatickú starostlivosť, právne poradenstvo, advokátske služby a osobitné služby pre deti ako priame alebo nepriame obeť.
- (39) Úlohou služieb na podporu obetí nie je, aby samy poskytovali rozsiahlu špecializovanú a profesionálnu pomoc. Ak je to potrebné, služby na podporu obetí by mali obeť pomáhať obrátiť sa na existujúcu profesionálnu podporu, napríklad psychologov.
- (40) Aj keď poskytovanie podpory by nemalo závisieť od podania trestného oznámenia obeťami príslušnému orgánu, ako napríklad polícii, tieto orgány sú často v najlepšej pozícii, aby obeť poskytl informácie o možnosti podpory. Členské štáty sa preto vyzývajú, aby vytvorili náležité podmienky, aby bolo možné obeť sprostredkovať služby na podporu obetí, vrátane zaistenia toho, že požiadavky na ochranu údajov možno splniť a že sú splnené. Malo by sa zabrániť opakovanému odkazovaniu.
- (41) Mala by platiť domnienka, že právo byť vypočutý bolo uplatnené, ak obeť bolo umožnené vydať písomné vyhlásenia alebo vysvetlenia.
- (42) Detským obeťami by sa v trestnom konaní nemalo brániť v uplatnení práva byť vypočutý len z dôvodu, že je obeť dieťaťom, alebo na základe veku obete.
- (43) Právo na preskúmanie rozhodnutia skutok nestíhať by sa malo chápať ako odkaz na rozhodnutia, ktoré vydali prokurátori a vyšetrovací sudcovia alebo orgány presadzovania práva, ako napríklad príslušníci polície, ale nie na rozhodnutia súdov. Rozhodnutia skutok nestíhať by mala preskúmať iná osoba alebo orgán ako osoba alebo orgán, ktorý vydal pôvodné rozhodnutie, s výnimkou prípadov, keď pôvodné rozhodnutie skutok nestíhať vydal najvyšší stíhajúci orgán, proti ktorého rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok, pričom v takom prípade ho môže preskúmať ten istý orgán. Právo na preskúmanie rozhodnutia skutok nestíhať sa nevzťahuje na osobitné konania, ako sú napríklad konania voči poslancom parlamentu alebo členom vlády v súvislosti s výkonom ich funkcie.

- (44) Rozhodnutie, ktorým sa skončilo trestné konanie, ako rozhodnutie skutok nestíhať, by malo zahŕňať rozhodnutie prokurátora o vzatí obvinenia späť alebo zastavení konania.
- (45) V rozhodnutí prokurátora, ktoré vedie k mimosúdne mu zmiernu, a tým k skončeniu trestného konania, by sa obetiam malo odňať právo na preskúmanie rozhodnutia prokurátora skutok nestíhať, len ak sa v takomto zmierni uloží varovanie alebo určitá povinnosť.
- (46) Služby restoratívnej spravodlivosti, a to napríklad mediácia medzi obeťou a páchatelom, široká rodinná konferencia (family group conferencing) a kruhy pre stanovenie trestu (sentencing circles), môžu obeti priniesť mimoriadny prospech, vyžadujú si však záruky, aby sa predišlo sekundárnej a opakovanej viktimizácii, zastrahovaniu a pomste. Tieto služby by preto mali slúžiť predovšetkým záujmom a potrebám obete, na nápravu ujmy, ktorá jej bola spôsobená, a na prevenciu ďalších škôd. Pri postúpení veci službám restoratívnej spravodlivosti a v rámci restoratívneho súdneho konania by sa mali zohľadniť faktory ako povaha a závažnosť trestného činu, výsledná miera traumatizujúceho zážitku, opakované porušenie fyzickej, sexuálnej alebo psychickej integrity obete, nepomer síl, vek, vyspelosť alebo intelektuálne schopnosti obete, ktoré by mohli obmedziť alebo znížiť jej schopnosť informovane sa rozhodnúť alebo by mohli zabrániť dosiahnutiu výsledku, ktorý by bol pre obeť pozitívny. Restoratívne súdne konanie by v zásade malo byť dôverné, pokiaľ sa strany nedohodli inak alebo pokiaľ sa to na základe vnútroštátneho práva nevyžaduje z dôvodu vyššieho verejného záujmu. Faktory ako vyhrážanie alebo akákoľvek forma násillia spáchané počas konania sa môžu považovať za dôvod zverejnenia vo verejnom záujme.
- (47) Od obetí by sa nemalo očakávať, že budú znášať výdavky na účasť na trestnom konaní. Členské štáty by mali mať povinnosť nahrádzať iba nevyhnutné výdavky obetí vo vzťahu k ich účasti na trestnom konaní a nemalo by sa od nich vyžadovať, aby nahrádzali náklady spojené s právnym zastupovaním obetí. Členské štáty by mali byť schopné vo vnútroštátnom práve ustanoviť podmienky úhrady nákladov, ako sú lehoty na podanie žiadosti o náhradu, štandardné sadzby na diéty a cestovné náklady a maximálne denné sumy za ušlý príjem. Nárok na náhradu výdavkov v trestnom konaní by nemal vzniknúť, ak obeť podá trestné oznámenie. Výdavky by sa mali uhradiť len do takej miery, v akej je obeť povinná alebo požiadaná príslušným orgánom byť prítomná a aktívne sa zúčastniť na trestnom konaní.
- (48) Okrem výnimočných okolností, ako je napríklad spor o vlastníctvo alebo protiprávnosť držby danej veci, alebo protiprávnosť veci samej, by sa mala vec zaistená v rámci trestného konania, ktorú možno vrátiť, čo najskôr vrátiť obeti trestného činu. Právo na vrátenie veci by nemalo mať vplyv na oprávnené zaistenie na účely iných súdnych konaní.
- (49) Právo na rozhodnutie o náhrade škody páchatelom a príslušné uplatniteľné postupy by sa mali vzťahovať aj na obeť s pobytom v inom členskom štáte ako v členskom štáte, v ktorom bol trestný čin spáchaný.
- (50) Povinnosť zasielať trestné oznámenia ustanovená v tejto smernici by nemala mať vplyv na právomoc členských štátov začať konanie a nie sú ňou dotknuté normy týkajúce sa kolízií pri výkone právomoci ustanovených v rámcovom rozhodnutí Rady 2009/948/SVV z 30. novembra 2009 o predchádzaní kolíziám pri výkone právomoci v trestných veciach a ich urovnávaní⁽¹⁾.
- (51) Ak obeť opustila územie členského štátu, v ktorom bol trestný čin spáchaný, tento členský štát by nemal mať povinnosť naďalej poskytovať pomoc, podporu a ochranu okrem opatrení, ktoré priamo súvisia s akýmkoľvek trestným konaním, ktoré v súvislosti s daným trestným činom vedie, ako napríklad osobitné ochranné opatrenia počas súdneho pojednávania. Pomoc, podporu a ochranu potrebnú na to, aby sa obeť zotavila, by mal poskytovať členský štát pobytu obete.
- (52) Mali by byť k dispozícii opatrenia na ochranu bezpečnosti a dôstojnosti obetí a ich rodinných príslušníkov pred sekundárnou a opakovanou viktimizáciou, zastrahovaním a pred pomstou, ako napríklad predbežné opatrenia, ochranné alebo obmedzujúce príkazy.

(1) Ú. v. EÚ L 328, 15.12.2009, s. 42.

- (53) Riziko sekundárnej a opakovanej viktimizácie, zastrašovania a pomsty zo strany páchatela alebo v dôsledku účasti na trestnom konaní by sa malo obmedziť tým, že sa konanie vedie koordinovaným spôsobom, pri ktorom sa obeť rešpektujú a umožňuje sa im získať dôveru v orgány. Kontakt s príslušnými orgánmi by mal byť čo najjednoduchší, pričom by sa počet nepotrebných kontaktov mal obmedziť na minimum napríklad zhotovením zvukovo-obrazového záznamu výsluchu a umožnením jeho použitia v súdnom konaní. Odborníci by mali mať k dispozícii čo najširšiu škálu opatrení s cieľom predchádzať zafaženiu obeť počas súdneho konania, najmä v dôsledku vizuálneho kontaktu s páchatelom, jeho rodinou, spolupáchateľmi alebo verejnosťou. Na tento účel by sa členské štáty mali vyzvať, aby najmä v budovách súdov a na policajných stanicách zaviedli uskutočniteľné a praktické opatrenia, ktoré umožnia vybaviť tieto priestory osobitnými vchodmi a čakárňami pre obeť. Okrem toho by členské štáty mali podľa možnosti naplánovať trestné konanie tak, aby sa zabránilo kontaktom medzi obeťami a ich rodinnými príslušníkmi a páchatelmi, napríklad predvolaním obeť a páchatelov na pojednávanie v inom čase.
- (54) Ochrana súkromia obeť môže byť dôležitým prostriedkom prevencie sekundárnej a opakovanej viktimizácie, zastrašovania a pomsty a môže sa dosiahnuť rôznymi opatreniami vrátane nezverejnenia informácií týkajúcich sa totožnosti a miesta pobytu obeť alebo obmedzením vzťahujúcich sa na ich zverejnenie. Takáto ochrana je obzvlášť dôležitá v prípade detských obeť a zahŕňa aj nezverejnenie ich mena. Môžu však existovať prípady, keď dieťa môže mať výnimočne prospech zo zverejnenia alebo dokonca rozšírenia informácií, napríklad v prípade únosu dieťaťa. Opatrenia na ochranu súkromia a zobrazenia obeť a ich rodinných príslušníkov by mali byť vždy v súlade s právom na spravodlivý proces a slobodu prejavu uvedeným v článkoch 6 a 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách.
- (55) Niektoré obeť sú počas trestného konania obzvlášť ohrozené sekundárnou a opakovanou viktimizáciou, zastrašovaním a pomstou zo strany páchatela. Je možné, že takéto riziko vychádza z osobných vlastností obeť, druhu alebo povahy a okolností spáchania trestného činu. Takéto riziko možno účinne identifikovať len prostredníctvom čo najskoršieho individuálneho posúdenia. Takéto posúdenie by sa malo uskutočniť v prípade všetkých obeť s cieľom určiť, či sú ohrozené sekundárnou a opakovanou viktimizáciou, zastrašovaním a pomstou a aké osobitné ochranné opatrenia si vyžadujú.
- (56) Pri individuálnom posúdení by sa mali zohľadniť osobné vlastnosti obeť, ako napríklad vek, pohlavie, rodová identita alebo vyjadrenie, etnická príslušnosť, rasa, náboženstvo, sexuálna orientácia, zdravotný stav, zdravotné postihnutie, status pobytu, komunikačné ťažkosti, vzťah k páchatelovi alebo závislosť od páchatela a predošlé skúsenosti s trestnou činnosťou. Mal by sa tiež zohľadniť druh alebo povaha a okolnosti spáchania trestného činu, ako napríklad to, či ide o trestný čin z nenávisťi, trestný čin, ktorého motívom je zaujatosť alebo diskriminácia, násilné sexuálne delikty, násilie páchané blízkou osobou, či má páchatel prevahu, či sa bydlisko obeť nachádza v oblasti s vysokou mierou kriminality alebo v oblasti, ktorú ovládajú gangy, alebo skutočnosť, že krajina pôvodu obeť nie je členský štát, v ktorom sa spáchal trestný čin.
- (57) U obeť obchodovania s ľuďmi, terorizmu, organizovanej trestnej činnosti, násilia páchaného blízkou osobou, násilných sexuálnych deliktov alebo sexuálneho vykorisťovania, rodovo motivovaného násilia, trestného činu z nenávisťi a u obeť so zdravotným postihnutím a detských obeť sa zvyčajne vyskytuje vyššia úroveň sekundárnej a opakovanej viktimizácie, zastrašovania a pomsty. Pri posudzovaní toho, či sú takéto obeť ohrozené takouto viktimizáciou, zastrašovaním a pomstou, by sa malo postupovať zvlášť opatrne a malo by sa vychádzať z pevnej domnienky, že osobitné ochranné opatrenia budú pre tieto obeť užitočné.
- (58) Obeťami, ktoré boli označené za zraniteľné voči sekundárnej a opakovanej viktimizácii, zastrašovaniu a pomste, by sa počas trestného konania mali navrhnúť primerané opatrenia na ich ochranu. Presná povaha takýchto opatrení by sa mala určiť na základe individuálneho posúdenia s prihliadnutím na želanie obeť. Rozsah takýchto opatrení by sa mal určiť bez toho, aby boli dotknuté práva na obhajobu, a v súlade so zásadami voľnej úvahy justičných orgánov. Obavy obeť v súvislosti s konaním by mali byť kľúčovým faktorom pri určení potreby osobitných opatrení.
- (59) Bezprostredné operačné potreby a obmedzenia môžu brániť tomu, aby obeť vždy vypočúval ten istý príslušník polície; príkladom takýchto obmedzení je choroba, materská alebo rodičovská dovolenka. Okrem toho nemusí byť napríklad z dôvodu renovácie k dispozícii priestory osobitne určené na výsluch obeť. V prípade takýchto operačných alebo praktických obmedzení osobitné opatrenie naplánované po individuálnom posúdení už nemusí byť možné v jednotlivých prípadoch zabezpečiť.

- (60) V prípadoch, keď sa v súlade s touto smernicou má pre dieťa ustanoviť opatrovník alebo zástupca, by tieto úlohy mohla vykonávať tá istá osoba alebo tá istá právnická osoba, inštitúcia alebo ten istý orgán.
- (61) Všetci úradníci, ktorí sa zúčastňujú na trestnom konaní a ktorí pravdepodobne prídu do osobného kontaktu s obeťami, by mali mať prístup k primeranej počiatkovej a kontinuálnej odbornej príprave na úrovni primeranej ich kontaktu s obeťami, aby vedeli identifikovať obeť a ich potreby a pristupovať k nim s rešpektom, citlivo, profesionálne a bez diskriminácie. Osoby, ktoré môžu byť zapojené do individuálneho posúdenia s cieľom identifikovať osobitné potreby ochrany obeť a určiť jej potrebu osobitných ochranných opatrení, by mali absolvovať osobitnú odbornú prípravu o spôsoboch uskutočňovania takéhoto posudzovania. Členské štáty by mali zabezpečiť takúto odbornú prípravu pre služby polície a súdnych zamestnancov. Odborná príprava by sa mala podporovať aj v prípade právnikov, prokurátorov a sudcov, ako aj odborníkov z praxe, ktorí poskytujú obeťami podporu alebo služby restoratívnej spravodlivosti. Táto požiadavka by mala zahŕňať odbornú prípravu zameranú na osobitné služby podpory obeťami, ktoré by mali byť obeťami sprostredkované, alebo špecializovanú odbornú prípravu, pri ktorej sa ich práca zameriava na obeť s osobitnými potrebami, a prípadne osobitnú psychologickú prípravu. V prípade potreby by takáto odborná príprava mala byť rodovo zameraná. Opatrenia členských štátov zamerané na odbornú prípravu by sa mali dopĺňať usmerneniami, odporúčaniami a výmenou najlepších postupov v súlade s Budapešťanskou mapou.
- (62) Členské štáty by mali podporovať organizácie občianskej spoločnosti vrátane uznaných a aktívnych mimovládnych organizácií, ktoré pracujú s obeťami trestných činov, a úzko s nimi spolupracovať najmä v oblasti iniciatív na tvorbu politiky, informačných a osvetových kampaní, výskumných a vzdelávacích programov a odbornej prípravy, ako aj v oblasti monitorovania a hodnotenia vplyvu opatrení zameraných na podporu a ochranu obeť trestných činov. Na to, aby sa obeťami trestných činov dostala primeraná úroveň pomoci, podpory a ochrany, by verejné služby mali pracovať koordinovane a byť zapojené na všetkých administratívnych úrovniach – na úrovni Únie i na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Obeťami by sa malo pomáhať najsť a osloviť príslušné orgány, aby sa zabránilo opakovanému odkazovaniu na iné príslušné orgány. Členské štáty by mali zväziť vytvorenie „jedinej prístupovej bodov“ alebo „jednotných kontaktných miest“, ktoré sa venujú viacerým potrebám obeťami, keď sa zúčastňujú na trestnom konaní, vrátane potreby dostávať informácie, pomoc, podporu, ochranu a náhradu škody.
- (63) S cieľom podporiť a uľahčiť oznamovanie trestných činov a umožniť obeťami, aby sa prerušil cyklus opakovanej viktimizácie, je nevyhnutné, aby obeťami mali k dispozícii spoľahlivé podporné služby a aby príslušné úrady boli pripravené reagovať na oznámenia obeťami citlivým, profesionálnym a nediskriminačným spôsobom. Mohla by sa tým zvýšiť dôvera obeťami v systém trestného súdnictva členských štátov a znížiť počet neoznámených trestných činov. Odborníci z praxe, ktorým obeťami môžu podávať trestné oznámenia, by mali absolvovať primeranú odbornú prípravu s cieľom uľahčiť ohlasovanie trestných činov, pričom by sa mali zaviesť opatrenia na umožnenie ohlasovania treťou stranou, a to aj organizáciami občianskej spoločnosti. Malo by byť možné využívať komunikačné technológie, ako napríklad e-mail, zvukovo-obrazové záznamy alebo elektronické formuláre online na podávanie oznámení.
- (64) Systematický a primeraný zber štatistických údajov sa považuje za kľúčovú zložku efektívnej tvorby politík v oblasti práv obeťami ustanovených v tejto smernici. S cieľom zjednodušiť hodnotenie uplatňovania tejto smernice by členské štáty mali postúpiť Komisii príslušné štatistické údaje o uplatňovaní vnútroštátnych postupov, ktoré sa vzťahujú na obeťami trestných činov, a to aspoň údaje o počte a druhu oznámených trestných činov, a pokiaľ sú takéto údaje známe a dostupné, o počte obeťami, ich veku a pohlaví. Príslušné štatistické údaje môžu zahŕňať údaje zaznamenané justičnými orgánmi a orgánmi presadzovania práva a pokiaľ možno aj administratívne údaje, ktoré zozbierali služby zdravotnej starostlivosti a služby sociálneho zabezpečenia a verejné a mimovládne organizácie na podporu obeťami alebo služby restoratívnej spravodlivosti a iné organizácie, ktoré sa venujú obeťami trestných činov. Justičné údaje môžu zahŕňať informácie o oznámených trestných činoch, počte vyšetrovaných trestných činov a počte osôb stíhaných a odsúdených za trestný čin. Ak je to možné, môžu administratívne údaje pochádzajúce od rozličných služieb zahŕňať údaje o tom, ako obeťami využívajú služby orgánov verejnej správy a verejných a súkromných organizácií na podporu obeťami, ako je napríklad počet prípadov, keď polícia sprostredkovala služby na podporu obeťami, počet obeťami, ktoré žiadajú o podporu, ktorým sa poskytuje alebo ktorým sa neposkytuje podpora alebo restoratívna spravodlivosť.
- (65) Cieľom tejto smernice je zmeniť, doplniť a rozšíriť ustanovenia rámcového rozhodnutia 2001/220/SVV. Keďže zmeny a doplnenia sú početné a ich charakter je závažný, uvedené rámcové rozhodnutie by sa v záujme jasnosti malo nahradiť v celom rozsahu vo vzťahu k členským štátom, ktoré sa zúčastňujú na prijatí tejto smernice.

(66) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady, ktoré boli uznané v Charte základných práv Európskej únie. Predovšetkým má za cieľ podporiť právo na dôstojnosť, život, fyzickú a mentálnu integritu, slobodu a bezpečnosť, rešpektovanie súkromného a rodinného života, právo vlastníť majetok, zásadu nediskriminácie, zásadu rovnosti medzi ženami a mužmi a práva detí, starších a osôb so zdravotným postihnutím a právo na spravodlivý proces.

(67) Keďže cieľ tejto smernice, a to stanoviť minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov, nemožno uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodov rozsahu a potenciálnych účinkov ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ). V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.

(68) Osobné údaje spracúvané pri vykonávaní tejto smernice by sa mali chrániť v súlade s rámcovým rozhodnutím Rady 2008/977/SVV z 27. novembra 2008 o ochrane osobných údajov spracúvaných v rámci policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach⁽¹⁾ a v súlade so zásadami ustanovenými v Dohovore Rady Európy z 28. januára 1981 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracúvaní osobných údajov, ktorý ratifikovali všetky členské štáty.

(69) Touto smernicou nie sú dotknuté ustanovenia s väčším dosahom uvedené v iných právnych aktoch Únie, ktoré cielenejším spôsobom riešia osobitné potreby konkrétnych kategórií obetí, ako napríklad obetí obchodovania s ľuďmi, sexuálneho zneužívania detí, sexuálneho vykorisťovania a detskej pornografie.

(70) V súlade s článkom 3 Protokolu 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a ZFEÚ, tieto členské štáty oznámili želanie zúčastniť sa na prijatí a uplatňovaní tejto smernice.

(71) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a ZFEÚ, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice, nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu.

(72) Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov vydal 17. októbra 2011 stanovisko⁽²⁾ na základe článku 41 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001 z 18. decembra 2000 o ochrane jednotlivcov so zreteľom na spracovanie osobných údajov inštitúciami a orgánmi Spoločenstva a o voľnom pohybe takýchto údajov⁽³⁾,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

KAPITOLA 1

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Ciele

1. Účelom tejto smernice je zaistiť, aby sa obetiam trestných činov poskytli náležité informácie, podpora a ochrana a aby sa im umožnilo zúčastniť sa na trestnom konaní.

Členské štáty zabezpečia, aby obeť boli uznané a aby sa s nimi zaobchádzalo s rešpektom, citlivo individuálne, profesionálne a bez diskriminácie pri každom kontakte so službami na podporu obetí alebo službami restoratívnej spravodlivosti, alebo s príslušným orgánom činným v rámci trestného konania. Práva stanovené v tejto smernici sa vzťahujú na obeť bez diskriminácie, a to aj vo vzťahu k povahe ich pobytu.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa pri uplatňovaní tejto smernice v prípade, že je obeťou dieťa, bral hlavný zreteľ na najlepší záujem dieťaťa, ktorý sa posudzuje individuálne. Prevláda prístup zameraný na dieťa, pri ktorom sa prihliada na vek, vyspelosť, názory, potreby a obavy dieťaťa. Dieťa a nositeľ rodičovských práv a povinností alebo jeho ďalší právny zástupca sú informovaní o všetkých opatreniach alebo právach osobitne zameraných na dieťa.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

1. Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

a) „obeť“ je:

i) fyzická osoba, ktorej bola v priamom dôsledku trestného činu spôsobená ujma vrátane fyzickej, mentálnej alebo emocionálnej ujmy alebo majetkovej škody;

ii) rodinní príslušníci osoby, ktorá v priamom dôsledku trestného činu zomrela, ktorým bola v dôsledku smrti danej osoby spôsobená ujma;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 350, 30.12.2008, s. 60.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 35, 9.2.2012, s. 10.

⁽³⁾ Ú. v. ES L 8, 12.1.2001, s. 1.

- b) „rodinní príslušníci“ sú manžel(-ka), osoba, ktorá žije s obeťou trvalo a stabilne v pevnom intímnom zväzku v spoločnej domácnosti, príbuzní v priamom rade, súrodenci a osoby závislé od obete;
- c) „dieťa“ je každá osoba mladšia ako 18 rokov;
- d) „restoratívna spravodlivosť“ je akýkoľvek proces, v rámci ktorého sa obeti a páchateľovi umožní – v prípade ich dobrovoľného súhlasu – aktívne sa zúčastniť na vyriešení záležitostí vyplývajúcich z trestného činu prostredníctvom pomoci nestrannej tretej strany.
2. Členské štáty môžu zaviesť postupy:
- a) ktorými sa po zohľadnení okolností každého jednotlivého prípadu obmedzí počet rodinných príslušníkov, ktorí môžu uplatniť práva stanovené v tejto smernici, a
- b) vo vzťahu k odseku 1 písm. a) bodu ii) na určenie toho, ktorí rodinní príslušníci majú prednosť v súvislosti s uplatnením práv stanovených v tejto smernici.

KAPITOLA 2

POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ A PODPORY

Článok 3

Právo rozumieť a byť pochopený

1. Členské štáty prijímú vhodné opatrenia s cieľom pomôcť obetiam rozumieť a byť pochopený od prvého kontaktu a pri akomkoľvek ďalšom potrebnom kontakte s príslušným orgánom v rámci trestného konania, a to aj vtedy, keď uvedený orgán poskytuje informácie.
2. Členské štáty zabezpečia, aby ústna i písomná komunikácia s obeťami prebiehala v jednoduchom a zrozumiteľnom jazyku. Pri takejto komunikácii sa zohľadnia osobné vlastnosti obete vrátane akéhokoľvek zdravotného postihnutia, ktoré môže ovplyvniť jej spôsobilosť rozumieť alebo byť pochopená.
3. Pokiaľ to nie je v rozpore so záujmami obete alebo pokiaľ to neohrozí priebeh konania, členské štáty umožnia obetiam, aby ich pri prvom kontakte s príslušným orgánom sprevádzala osoba, ktorú si vyberú, v prípade, že si obeť v dôsledku vplyvu trestného činu vyžaduje pomoc, aby porozumela alebo aby jej bolo rozumieť.

Článok 4

Právo na poskytnutie informácií od prvého kontaktu s príslušným orgánom

1. Členské štáty zaisťujú, aby sa obetiam od prvého kontaktu s príslušným orgánom bez zbytočného odkladu poskytli nasledujúce informácie s cieľom umožniť im uplatniť si práva stanovené v tejto smernici:

- a) druh podpory, ktorá sa im môže poskytnúť a kto im ju môže poskytnúť, prípadne aj základné informácie o prístupe k lekárskej starostlivosti, akejkoľvek špecializovanej podpore vrátane psychologickéj podpory a o náhradnom ubytovaní;
- b) postupy týkajúce sa podania trestného oznámenia a ich úloha v súvislosti s týmito postupmi;
- c) ako a za akých podmienok môžu získať ochranu vrátane ochranných opatrení;
- d) ako a za akých podmienok môžu získať prístup k právnomu poradenstvu, právnej pomoci a akémukoľvek inému druhu poradenstva;
- e) ako a za akých podmienok môžu získať náhradu škody;
- f) ako a za akých podmienok majú nárok na tlmočenie a preklad;
- g) ak majú pobyt v inom členskom štáte ako štáte, v ktorom bol spáchaný trestný čin, všetky osobitné opatrenia, postupy alebo dojednania, ktoré sú k dispozícii na ochranu ich záujmov v členskom štáte, v ktorom prišlo k prvému kontaktu s príslušným orgánom;
- h) dostupné postupy na podávanie sťažností v prípade porušenia ich práv príslušným orgánom činným v trestnom konaní;
- i) kontaktné údaje na komunikáciu v súvislosti s ich prípadom;
- j) dostupné služby restoratívnej spravodlivosti;
- k) ako a za akých podmienok sa im môžu uhradiť výdavky, ktoré im vznikli v dôsledku ich účasti na trestnom konaní.

2. Rozsah alebo podrobnosť informácií uvedených v odseku 1 sa môže líšiť v závislosti od osobitných potrieb a osobných pomerov obete a od druhu alebo povahy trestného činu. V neskorších štádiách sa môžu poskytnúť aj ďalšie podrobnosti, a to v závislosti od potrieb obete a relevantnosti týchto podrobných informácií v jednotlivých štádiách konania.

Článok 5

Práva obetí pri podávaní oznámení

1. Členské štáty zaistia, aby sa obetiam vydalo písomné potvrdenie akéhokoľvek formálneho trestného oznámenia, ktoré podajú príslušnému orgánu v členskom štáte, pričom takéto potvrdenie obsahuje základné skutkové okolnosti príslušného trestného činu.

2. Členské štáty zaistia, aby obeť, ktoré chcú podať trestné oznámenie a ktoré nerozumejú jazyku príslušného orgánu alebo ním nehovoria, mohli podať oznámenie v jazyku, ktorému rozumejú, alebo tak, že dostanú potrebnú jazykovú pomoc.

3. Členské štáty zaistia, aby sa obetiam, ktoré nerozumejú jazyku príslušného orgánu alebo ním nehovoria, na ich žiadosť poskytol bezplatný preklad písomného potvrdenia trestného oznámenia stanoveného v odseku 1 v jazyku, ktorému rozumejú.

Článok 6

Právo na informácie o svojom prípade

1. Členské štáty zaistia, aby obeť boli bez zbytočného odkladu poučené o svojom práve získať nasledujúce informácie o trestnom konaní začatom v dôsledku oznámenia trestného činu spáchaného voči obeť a aby sa im na ich žiadosť poskytli tieto informácie:

- a) akékoľvek rozhodnutie prerušiť alebo zastaviť vyšetrovanie alebo nestíhať páchateľa;
- b) miesto a čas súdneho pojednávania a povaha obvinení voči páchateľovi.

2. Členské štáty zaistia, aby obeť boli v súlade so svojím postavením v príslušnom systéme trestného súdництва bez zbytočného odkladu poučené o svojom práve na nasledujúce informácie o trestnom konaní začatom v dôsledku oznámenia trestného činu spáchaného voči nim a aby sa im na ich žiadosť poskytli tieto informácie:

- a) akýkoľvek konečný rozsudok v súdnom konaní;
- b) informácie, ktoré obeť umožnia zistiť stav trestného konania, okrem výnimočných prípadov, keď by mohol byť ohrozený riadny priebeh vecí takýmto oznámením.

3. Informácie stanovené v odseku 1 písm. a) a odseku 2 písm. a) obsahujú buď odôvodnenie, alebo krátke zhrnutie odôvodnenia takéhoto rozhodnutia s výnimkou rozhodnutia poroty alebo rozhodnutia, ktorého odôvodnenie je dôverné, v prípade ktorých sa odôvodnenia na základe vnútroštátneho práva neuvádzajú.

4. Želanie obeť, aby sa jej poskytovali alebo neposkytovali informácie, je pre príslušný orgán záväzné, pokiaľ sa takéto informácie nemusia poskytovať z dôvodu nároku obeť na aktívnu účasť na trestnom konaní. Členské štáty umožnia obetiam ich želanie kedykoľvek zmeniť a následne na túto zmenu prihliadajú.

5. Členské štáty zaistia, že obetiam sa ponúkne možnosť upovedomenia bez zbytočného odkladu v prípade, že osoba, ktorá bola vzatá do väzby, stíhaná alebo odsúdená za trestné činy súvisiace s obeťami, je prepustená alebo ušla z väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody. Okrem toho členské štáty zabezpečia, aby sa obetiam poskytli informácie o akýchkoľvek príslušných opatreniach prijatých na ich ochranu v prípade prepustenia alebo útoku páchateľa.

6. Obetiam sa informácie uvedené v odseku 5 poskytnú na ich žiadosť, a to aspoň v prípadoch, v ktorých existuje nebezpečenstvo alebo identifikované riziko ujmy, pokiaľ v dôsledku takéhoto upovedomenia nehrozí identifikované riziko ujmy páchateľovi.

Článok 7

Právo na tlmočenie a preklad

1. Členské štáty zaistia, aby sa obetiam, ktoré nerozumejú jazyku trestného konania alebo ním nehovoria, na ich žiadosť poskytlo v súlade s postavením obeť v príslušnom systéme trestného súdництва bezplatné tlmočenie, a to aspoň počas všetkých výsluchov obeť v trestnom konaní vedenom vyšetrovacími alebo justičnými orgánmi vrátane policajného výsluchu, ako aj počas ich aktívnej účasti na súdnom pojednávaní a všetkých potrebných predbežných pojednávaniach.

2. Bez toho, aby boli dotknuté práva na obhajobu, a v súlade so zásadami voľnej úvahy justičných orgánov sa môžu použiť komunikačné technológie, ako je videokonferencia, telefón alebo internet, pokiaľ na riadne uplatnenie práv obeť alebo pochopenie konania nie je potrebná fyzická prítomnosť tlmočníka.

3. Členské štáty zaistia, aby sa obetiam, ktoré nerozumejú jazyku trestného konania alebo ním nehovoria, na ich žiadosť poskytol v súlade s postavením obeť v príslušnom systéme trestného súdництва v trestnom konaní bezplatný preklad informácií, ktoré sú zásadne na účely uplatnenia ich práv v trestnom konaní, a to v jazyku, ktorému rozumejú, a v rozsahu, v akom sú tieto informácie pre obeť dostupné. Preklady týchto informácií zahŕňajú aspoň každé rozhodnutie, ktorým sa končí trestné konanie vo veci trestného činu spáchaného voči obeť, a na žiadosť obeť preklad odôvodnenia alebo stručného zhrnutia odôvodnenia takéhoto rozhodnutia s výnimkou rozhodnutia poroty alebo rozhodnutia, ktorého odôvodnenie je dôverné, v prípade ktorých sa odôvodnenia na základe vnútroštátneho práva neuvádzajú.

4. Členské štáty zabezpečia, aby sa obetiam, ktoré majú právo na informácie o mieste a čase súdneho pojednávania v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. b) a ktoré nerozumejú jazyku príslušného orgánu, na ich žiadosť poskytol preklad týchto informácií, na ktoré majú právo.

5. Obete môžu predložiť odôvodnenú žiadosť o to, aby sa dokument považoval za zásadný. Nepožaduje sa preklad tých častí zásadných dokumentov, ktoré nie sú relevantné na to, aby sa obeť aktívne zúčastnila na trestnom konaní.

6. Bez ohľadu na odseky 1 a 3 možno namiesto písomného prekladu poskytnúť ústny preklad alebo ústne zhrnutie zásadných dokumentov pod podmienkou, že sa týmto ústnym prekladom alebo ústnym zhrnutím neohrozí spravodlivosť konania.

7. Členské štáty zaistia, aby príslušný orgán posúdil, či obeť potrebuje tlmočenie alebo preklad ustanovené v odsekoch 1 a 3. Obete môžu proti rozhodnutiu neposkytnúť tlmočenie alebo preklad podať opravný prostriedok. Procesné pravidlá pre takýto opravný prostriedok sa stanovujú vo vnútroštátnom práve.

8. Tlmočenie a preklad, ako aj akékoľvek prípadné zvažovanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu neposkytnúť tlmočenie alebo preklad podľa tohto článku nesmú neprimerane predĺžiť trestné konanie.

Článok 8

Právo na prístup k službám na podporu obetí

1. Členské štáty zaistia, aby obeť mali v súlade so svojimi potrebami bezplatný prístup k dôverným službám na podporu obetí konajúcim v záujme obetí, a to pred trestným konaním, počas neho a primeraný čas po ňom. Rodinní príslušníci majú prístup k službám na podporu obetí v súlade so svojimi potrebami a s rozsahom ujmy spôsobenej trestným činom spáchaným voči obeť.

2. Členské štáty uľahčia príslušnému orgánu, ktorý prijal trestné oznámenie, a ostatným príslušným organizáciám sprostredkovanie služieb na podporu obetí.

3. Členské štáty prijímajú opatrenia na to, aby sa popri všeobecných službách na podporu obetí alebo ako ich neodde-

liteľná súčasť zriadili bezplatné a dôverné služby špecializovanej podpory alebo sa organizáciám na podporu obetí umožnilo obrátiť sa na špecializované organizácie, ktoré takúto špecializovanú podporu poskytujú. Obete majú v súlade so svojimi osobitnými potrebami prístup k takýmto službám a rodinní príslušníci majú prístup v súlade so svojimi osobitnými potrebami a s rozsahom ujmy spôsobenej trestným činom spáchaným voči obeť.

4. Služby na podporu obetí a akékoľvek služby špecializovanej podpory sa môžu zriadiť ako verejné alebo mimovládne organizácie a môžu sa organizovať na profesionálnom alebo dobrovoľnom základe.

5. Členské štáty zaistia, aby prístup k službám na podporu obetí nebol závislý od toho, že obeť formálne podá príslušnému orgánu trestné oznámenie.

Článok 9

Podpora, ktorú poskytujú služby na podporu obetí

1. Služby na podporu obetí uvedené v článku 8 ods. 1 poskytujú aspoň:

- a) informácie, poradenstvo a podporu v súvislosti s právami obete vrátane prístupu k vnútroštátnym systémom náhrady škôd spôsobených trestnými činmi a ich úlohou v trestnom konaní vrátane prípravy na účasť na konaní;
- b) informácie o všetkých príslušných existujúcich špecializovaných službách podpory alebo ich priame sprostredkovanie;
- c) emocionálnu a prípadnú psychologickú podporu;
- d) poradenstvo týkajúce sa finančných a praktických záležitostí vzniknutých v dôsledku trestného činu;
- e) pokiaľ ho neposkytujú iné verejné alebo súkromné služby, poradenstvo týkajúce sa rizika a predchádzania sekundárnej a opakovanej viktimizácii, zastráňovaniu a pomste.

2. Členské štáty nabádajú služby na podporu obetí, aby venovali zvláštnu pozornosť osobitným potrebám obetí, ktoré utrpeli značnú ujmu z dôvodu závažnosti trestného činu.

3. Pokiaľ ich neposkytujú iné verejné alebo súkromné služby, služby špecializovanej podpory uvedené v článku 8 ods. 3 pripravujú a poskytujú:

- a) prístrešie alebo akékoľvek iné prechodné ubytovanie obetiam, ktoré potrebujú bezpečné miesto z dôvodu bezprostredného rizika sekundárnej a opakovanej viktimizácie, zastrasovania a pomsty;
- b) ciele a integrovanú podporu obetiam s osobitnými potrebami, ako napríklad obetiam násilných sexuálnych deliktov, obetiam rodovo motivovaného násillia a obetiam násillia páchaného blízkou osobou vrátane posttraumatickej podpory a poradenstva.

KAPITOLA 3

ÚČASŤ NA TRESTNOM KONANÍ

Článok 10

Právo byť vypočutý

1. Členské štáty zaistia možnosť vypočutia obetí počas trestného konania a umožnia obeti predložiť dôkazy. V prípade vypočúvania detskej obete sa náležite zohľadní vek a vyspelosť dieťaťa.

2. Procesné pravidlá, podľa ktorých môžu byť obeť počas trestného konania vypočuté a môžu predložiť dôkazy, sa stanovujú vo vnútroštátnom práve.

Článok 11

Práva v prípade rozhodnutia skutok nestíhať

1. Členské štáty zaistia, aby obeť mali v súlade s ich postavením v príslušnom systéme trestného súdnicstva právo na preskúmanie rozhodnutia nestíhať skutok. Procesné pravidlá vzťahujúce sa na takéto preskúmanie sa stanovujú vo vnútroštátnom práve.

2. V prípade, že sa v súlade s vnútroštátnym právom postavenie obeť v príslušnom systéme trestného súdnicstva stanoví až po prijatí rozhodnutia páchateľa stíhať, členské štáty zaistia, aby aspoň obeť závažnej trestnej činnosti mali právo na preskúmanie rozhodnutia skutok nestíhať. Procesné pravidlá vzťahujúce sa na takéto preskúmanie sa stanovujú vo vnútroštátnom práve.

3. Členské štáty zabezpečia, aby sa obetiam bez zbytočného odkladu poskytli informácie o ich práve na poskytnutie dostatočných informácií na to, aby sa mohli rozhodnúť, či požiadajú o preskúmanie rozhodnutia nestíhať skutok, a aby na ich žiadosť takéto informácie dostali.

4. Ak rozhodnutie nestíhať skutok prijme najvyšší stíhajúci orgán, ktorého rozhodnutie nemožno podľa vnútroštátneho práva preskúmať, preskúmanie môže vykonať rovnaký orgán.

5. Odseky 1, 3 a 4 sa nevzťahujú na rozhodnutie prokurátora skutok nestíhať, ak takéto rozhodnutie vedie k mimosúdnej zmieri, pokiaľ to vnútroštátne právo umožňuje.

Článok 12

Právo na záruky v súvislosti so službami restoratívnej spravodlivosti

1. Členské štáty prijímajú opatrenia na ochranu obeť pred sekundárnou a opakovanou viktimizáciou, zastrasovaním a pomstou, ktoré sa uplatňujú pri poskytovaní ktorýchkoľvek služieb restoratívnej spravodlivosti. Takýmito opatreniami sa zabezpečí, aby obeť, ktoré sa rozhodnú zúčastniť na procese restoratívnej spravodlivosti, mali prístup k bezpečným a kompetentným službám restoratívnej spravodlivosti, pričom spĺňajú aspoň tieto požiadavky:

a) služby restoratívnej spravodlivosti sa využijú len vtedy, ak je to v záujme obeť, po zvážení všetkých bezpečnostných hľadísk a na základe dobrovoľného a informovaného súhlasu obeť, ktorý sa môže kedykoľvek odvolať;

b) obeť sa pred poskytnutím súhlasu s účasťou na konaní restoratívnej spravodlivosti poskytnú úplné a nestranné informácie o konaní a jeho možných výsledkoch, ako aj informácie o postupoch dohľadu nad vykonávaním akejkoľvek dohody;

c) páchateľ uznal základné skutkové okolnosti prípadu;

d) k dohode sa dospeje dobrovoľne, pričom sa smie zohľadniť v akomkoľvek ďalšom trestnom konaní;

e) diskusie v rámci procesov restoratívnej spravodlivosti, ktoré sa nekonajú verejne, sú dôverné a následne sa nesprístupnia okrem prípadu, keď s tým strany súhlasia alebo ak to vyžaduje vnútroštátne právo z dôvodu vyššieho verejného záujmu.

2. Členské štáty uľahčia postúpenie vecí, ak je to vhodné, službám restoratívnej spravodlivosti, a to aj prostredníctvom vypracovania postupov alebo usmernení o podmienkach takehoto postúpenia.

Článok 13

Právo na právnu pomoc

Členské štáty zaistia, aby obeť mali prístup k právnej pomoci, pokiaľ majú postavenie účastníka trestného konania. Podmienky alebo procesné pravidlá, ktoré upravujú prístup obeť k právnej pomoci, sa stanovujú vo vnútroštátnom práve.

Článok 14

Právo na náhradu výdavkov

Členské štáty poskytnú obetiam, ktoré sa zúčastňujú na trestnom konaní, možnosť náhrady výdavkov, ktoré im vznikli v dôsledku ich aktívnej účasti na trestnom konaní, a to v súlade s postavením obetí v príslušnom systéme trestného súdnictva. Podmienky alebo procesné pravidlá, ktoré upravujú náhradu výdavkov obete, sa stanovujú vo vnútroštátnom práve.

Článok 15

Právo na vrátenie vecí

Členské štáty zabezpečia, aby sa veci, ktoré boli zaistené v priebehu trestného konania a môžu sa vrátiť, na základe rozhodnutia príslušného orgánu bezodkladne vrátili obetiam, pokiaľ nie sú potrebné na účely trestného konania. Podmienky alebo procesné pravidlá, ktoré upravujú vrátenie takýchto vecí obetiam, sa stanovujú vo vnútroštátnom práve.

Článok 16

Právo na rozhodnutie o náhrade škody páchatelom v rámci trestného konania

1. Členské štáty zabezpečia, aby obeť mali v rámci trestného konania právo získať v primeranej lehote rozhodnutie o náhrade škody páchatelom s výnimkou prípadov, v ktorých sa vo vnútroštátnom práve ustanovuje, že takéto rozhodnutie sa prijíma v iných súdnych konaniach.

2. Členské štáty podporujú opatrenia, ktorými páchatel motivujú na poskytnutie primeranej náhrady škody obetiam.

Článok 17

Práva obeť s pobytom v inom členskom štáte

1. Členské štáty zabezpečia, aby ich príslušné orgány mohli prijať príslušné opatrenia na minimalizáciu ťažkostí, ktorým obeť čelí, keď má pobyt v inom členskom štáte ako v členskom štáte, v ktorom bol trestný čin spáchaný, najmä pokiaľ ide o organizáciu konania. Na tento účel majú orgány členského štátu, v ktorom bol trestný čin spáchaný, možnosť najmä:

- a) vypočítať obeť ihneď po podaní trestného oznámenia príslušnému orgánu;
- b) v rozsahu, v akom je to možné, uplatniť na účely výsluchu obeť, ktorá má pobyt v cudzine, ustanovenia o videokonferenčných a telefonických konferenčných hovoroch Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie z 29. mája 2000 ⁽¹⁾.

2. Členské štáty zabezpečia, aby obeť trestných činov spáchaných v členských štátoch, v ktorých nemajú pobyt, mohli podať trestné oznámenie príslušným orgánom v členskom štáte pobytu, ak tak nemôžu urobiť v členskom štáte, v ktorom bol trestný čin spáchaný, alebo ak si to v prípade obzvlášť závažného trestného činu podľa vnútroštátneho práva tohto členského štátu neželajú urobiť.

3. Členské štáty zabezpečia, aby príslušný orgán, na ktorom obeť podá trestné oznámenie, ho bezodkladne postúpil príslušnému orgánu členského štátu, na území ktorého bol trestný čin spáchaný, ak nedošlo k uplatneniu právomoci začatia konania členským štátom, v ktorom sa trestné oznámenie podalo.

KAPITOLA 4

OCHRANA OBETÍ A UZNANIE OBETÍ S OSOBITNÝMI POTREBAMI OCHRANY

Článok 18

Právo na ochranu

Bez toho, aby bolo dotknuté právo na obhajobu, členské štáty zabezpečia, aby boli dostupné opatrenia na ochranu obetí a ich rodinných príslušníkov pred sekundárnou a opakovanou viktimizáciou, zavražďovaním a pomstou vrátane ochrany pred rizikom emocionálnej alebo psychickej ujmy spôsobenej obetiam a na ochranu ich dôstojnosti počas výsluchu a svedeckej výpovede. V prípade potreby zahŕňajú takéto opatrenia aj postupy ustanovené vo vnútroštátnom práve, ktoré sú zamerané na fyzickú ochranu obetí a ich rodinných príslušníkov.

Článok 19

Právo na zamedzenie kontaktu medzi obeťou a páchatelom

1. Členské štáty vytvoria potrebné podmienky, aby sa zamedzilo kontaktu medzi obeťou a v prípade potreby jej rodinnými príslušníkmi a páchatelom v priestoroch, v ktorých prebieha trestné konanie, pokiaľ sa takýto kontakt nevyžaduje na účely trestného konania.

2. Členské štáty zabezpečia, aby nové budovy súdov mali osobitné čakárne pre obeť.

Článok 20

Právo obetí na ochranu počas vyšetrovania trestného činu

Bez toho, aby boli dotknuté práva na obhajobu, a v súlade so zásadami voľnej úvahy justičných orgánov členské štáty zabezpečia, aby počas vyšetrovania:

- a) sa výsluch obetí uskutočnil bez zbytočného odkladu po podaní trestného oznámenia príslušnému orgánu;
- b) bol počet výsluchov obetí čo najmenší a aby sa uskutočňovali iba vtedy, ak je to nevyhnutné na účely vyšetrovania trestného činu;

⁽¹⁾ Ú. v. ES C 197, 12.7.2000, s. 3.

- c) obeť mohol sprevádzať ich právny zástupca a osoba, ktorú si vyberú, pokiaľ sa neprijalo odôvodnené rozhodnutie, ktoré by to znemožňovalo;
- d) lekárske vyšetrenie bolo minimálne a aby sa uskutočňovalo iba vtedy, ak je to nevyhnutné na účely trestného konania.

Článok 21

Právo na ochranu súkromia

1. Členské štáty zaistia, aby príslušné orgány mohli počas trestného konania prijať vhodné opatrenia na ochranu súkromia vrátane osobných vlastností obeť, ktoré sa zohľadňujú pri individuálnom posúdení ustanovenom v článku 22, a podobizne obeť a jej rodinných príslušníkov. Členské štáty ďalej zaistia, aby príslušné orgány mohli prijať všetky zákonné opatrenia, aby zabránili verejnému šíreniu akýchkoľvek informácií, ktoré by mohli viesť k identifikácii detskej obeť.

2. V záujme ochrany súkromia, osobnej integrity a osobných údajov obeť členské štáty so zreteľom na slobodu prejavu a informácií a slobodu a pluralizmus médií nabádajú médiá, aby prijali samoregulačné opatrenia.

Článok 22

Individuálne posúdenie obeť s cieľom identifikovať osobitnú potrebu ochrany

1. Členské štáty zaistia, aby sa v prípade obeť vykonalo včasné a individuálne posúdenie v súlade s vnútroštátnymi postupmi, tak aby sa identifikovali osobitné potreby ochrany a určilo sa, či a v akom rozsahu sa na ne budú v priebehu trestného konania vzťahovať osobitné opatrenia ustanovené v článkoch 23 a 24 vzhľadom na to, že sú zvlášť zraniteľné voči sekundárnej a opakovanej viktimizácii, zastrahovaniu a pomste.

2. Pri individuálnom posúdení sa zohľadnia najmä:

- a) osobné vlastnosti obeť;
- b) druh alebo povaha trestného činu a
- c) okolnosti spáchania trestného činu.

3. V kontexte individuálneho posúdenia sa zvláštna pozornosť venuje obeť, ktorým bola spôsobená značná ujma z dôvodu závažnosti trestného činu, obeť, voči ktorým bol spáchaný trestný čin, ktorého motívom bola zaujatosť alebo diskriminácia, ktorá by mohla byť založená najmä na ich osobných vlastnostiach, obeť, ktoré sú v dôsledku vzťahu k páchatelovi a závislosti od neho zvlášť zraniteľné. V tejto súvislosti sa berie náležitý ohľad na obeť terorizmu, organizo-

vanej trestnej činnosti, obchodovania s ľuďmi, rodovo motivovaného násillia, násillia páchaného blízkou osobou, násillných sexuálnych deliktov, sexuálneho vykorisťovania alebo trestných činov z nenávisti a obeť so zdravotným postihnutím.

4. Na účely tejto smernice sa detské obeť vzhľadom na ich zraniteľnosť voči sekundárnej a opakovanej viktimizácii, zastrahovaniu a pomste považujú za obeť, ktoré majú osobitnú potrebu ochrany. S cieľom určiť, či a v akom rozsahu by sa na ne vzťahovali osobitné opatrenia ustanovené v článkoch 23 a 24, sa v prípade detských obeť vykoná individuálne posúdenie ustanovené v odseku 1 tohto článku.

5. Rozsah individuálneho posúdenia sa môže prispôbiť vzhľadom na závažnosť trestného činu a stupeň zjavnej ujmy spôsobenej obeť.

6. Obeť budú úzko zapojené do individuálneho posúdenia, pri ktorom sa zohľadnia ich želania, a to aj v prípade, že si neželajú osobitné opatrenia ustanovené v článkoch 23 a 24.

7. Ak sa výrazne zmenia prvky, ktoré predstavujú základ individuálneho posúdenia, členské štáty zaistia, aby sa individuálne posúdenie v priebehu trestného konania aktualizovalo.

Článok 23

Právo obeť s osobitnou potrebou ochrany počas trestného konania

1. Bez toho, aby boli dotknuté práva na obhajobu, a v súlade so zásadami voľnej úvahy justičných orgánov členské štáty zaistia, aby sa na obeť s osobitnou potrebou ochrany, na ktoré sa vzťahujú osobitné opatrenia identifikované v rámci individuálneho posúdenia ustanoveného v článku 22 ods. 1, mohli vzťahovať opatrenia ustanovené v odsekoch 2 a 3 tohto článku. Osobitné opatrenie plánované na základe individuálneho posúdenia sa nesmie prijať, ak to znemožňujú operačné alebo praktické prekážky, alebo v prípade, že je naliehavo potrebný výsluch obeť, a skutočnosť, že by sa tak nestalo, by mohla obeť alebo ďalšiu osobu, alebo konanie poškodiť alebo ovplyvniť.

2. Obeť s osobitnou potrebou ochrany identifikovaným v súlade s článkom 22 ods. 1 sú počas vyšetrovania trestného činu k dispozícii tieto opatrenia:

- a) výsluch obeť sa uskutoční v priestoroch určených alebo prispôbených na tento účel;
- b) výsluch obeť vedú odborníci, ktorí sú na tento účel vyškolení, alebo sa uskutoční s ich účasťou;

- c) všetky výsluchy obeť vedú tie isté osoby, pokiaľ to nie je v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti;
- d) všetky výsluchy obeť sexuálneho násillia, rodovo motivovaného násillia alebo násillia páchaného blízkou osobou, pokiaľ ich nevedie prokurátor alebo sudca, vedie osoba rovnakého pohlavia ako obeť, ak si to obeť želá a ak sa tým nenaruší priebeh trestného konania.
3. Obete s osobitnou potrebou ochrany identifikované v súlade s článkom 22 ods. 1 majú počas súdneho konania k dispozícii tieto opatrenia:

- a) opatrenia na zamedzenie vizuálnemu kontaktu medzi obeťami a páchatelmi, a to aj počas vykonávania dôkazov prostredníctvom vhodných prostriedkov vrátane využitia komunikačných technológií;
- b) opatrenia na výsluch obeť v súdnej sieni bez toho, aby bola osobne prítomná, najmä s využitím vhodných komunikačných technológií;
- c) opatrenia na zamedzenie zbytočnému kladeniu otázok týkajúcich sa súkromného života obeť, ktoré nesúvisia s trestným činom, a
- d) opatrenia, ktoré umožnia, aby súdne pojednávanie bolo neverejné.

Článok 24

Právo detských obeť na ochranu počas trestného konania

1. Ak je obeť dieťa, členské štáty okrem opatrení ustanovených v článku 23 zaistia:
- a) aby sa počas vyšetrovania trestného činu mohli zhotoviť zvukovo-obrazové záznamy všetkých výsluchov detskej obeť a aby tieto záznamy výsluchov bolo možné použiť ako dôkaz v trestnom konaní;
- b) aby príslušné orgány v rámci vyšetrovania trestného činu a v konaní v súlade s postavením obeť v príslušnom systéme trestného súdnictva vymenovali osobitného zástupcu pre detské obeť, ak podľa vnútroštátneho práva nesmú nositelia rodičovských práv a povinností zastupovať detskú obeť z dôvodu konfliktu záujmov medzi nimi a detskou obeťou alebo ak je detská obeť bez sprievodu, alebo je oddelená od rodiny;
- c) v prípade, že má detská obeť právo na právneho zástupcu, má dieťa právo na právne poradenstvo a zastúpenie vo svojom mene v konaní, v ktorom existuje alebo by mohol vzniknúť konflikt záujmov medzi detskou obeťou a nositeľmi rodičovských práv a povinností.

Procesné pravidlá vzťahujúce sa na zhotovovanie záznamov, uvedené v písmene a) prvého pododseku, a ich používanie sa stanovujú vo vnútroštátnom práve.

2. V prípade, že nie je istý vek dieťaťa a existujú dôvody domnievať sa, že obeť je dieťaťom, sa obeť na účely tejto smernice považuje za dieťa.

KAPITOLA 5

ĎALŠIE USTANOVENIA

Článok 25

Odborná príprava odborníkov z praxe

1. Členské štáty zaistia, aby úradníci, ktorí pravdepodobne prídu do kontaktu s obeťami, ako napríklad príslušníci polície a súdni zamestnanci, absolvovali všeobecnú a špecializovanú odbornú prípravu na úrovni, ktorá zodpovedá miere ich kontaktu s obeťami s cieľom zvýšiť ich vedomosť o potrebách obeť a umožniť im zaobchádzať s obeťami nestranne, s rešpektom a profesionálne.

2. Bez toho, aby bola dotknutá nezávislosť súdnictva a rozdiely v jeho organizácii v Únii, členské štáty vyžadujú, aby subjekty zodpovedné za odbornú prípravu sudcov a prokurátorov účastných na trestných konaniach poskytovali všeobecnú aj špecializovanú odbornú prípravu na zvýšenie ich informovanosti o potrebách obeť.

3. S náležitým rešpektovaním nezávislosti právnickej profesie členské štáty odporúčajú, aby subjekty zodpovedné za odbornú prípravu právnikov sprístupnili všeobecnú i špecializovanú odbornú prípravu na zvýšenie povedomia právnikov o potrebách obeť.

4. Členské štáty prostredníctvom svojich verejných služieb alebo poskytovania finančných prostriedkov organizáciám na podporu obeť podporujú iniciatívy umožňujúce, aby subjekty, ktoré poskytujú služby na podporu obeť alebo služby restoratívnej spravodlivosti, absolvovali odbornú prípravu na úrovni, ktorá zodpovedá miere ich kontaktu s obeťami, a dodržiavali profesionálne normy, aby sa zaistilo, že tieto služby sa budú poskytovať nestranne, s rešpektom a profesionálne.

5. V súlade s príslušnými povinnosťami a povahou a úrovňou kontaktu, ktorý má odborník z praxe s obeťami, je cieľom odbornej prípravy umožniť odborníkovi z praxe, aby uznal obeť a zaobchádzal s nimi s rešpektom, profesionálne a bez diskriminácie.

Článok 26

Spolupráca a koordinácia služieb

1. Členské štáty prijímajú vhodné opatrenia na uľahčenie vzájomnej spolupráce s cieľom zlepšiť prístup obetí k právam ustanoveným v tejto smernici a vo vnútroštátnom práve. Takáto spolupráca by sa mala zamerať aspoň na:

- a) výmenu najlepších postupov;
- b) konzultáciu v individuálnych prípadoch a
- c) pomoc európskym sieťam činným v oblastiach, ktoré sú priamo relevantné pre práva obetí.

2. Členské štáty prijímajú vhodné opatrenia, aj prostredníctvom internetu, ktorých cieľom je zvýšiť povedomie o právach ustanovených v tejto smernici, znížiť riziko viktimizácie a minimalizovať negatívny vplyv trestného činu a riziká sekundárnej a opakovanej viktimizácie, zastrážovania a pomsty najmä zameraním sa na ohrozené skupiny, ako napríklad deti, obeť rodovo motivovaného násillia a násillia páchaného blízkou osobou. Takéto opatrenia môžu zahŕňať informačné a osvetové kampane a výskumné a vzdelávacie programy, ak je to vhodné v spolupráci s príslušnými organizáciami občianskej spoločnosti a inými zainteresovanými stranami.

KAPITOLA 6

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 27

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 16. novembra 2015.

2. Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

Článok 28

Poskytovanie údajov a štatistík

Členské štáty do 16. novembra 2017 a potom každé tri roky poskytnú Komisii dostupné údaje o tom, ako obeť uplatňovali práva ustanovené v tejto smernici.

Článok 29

Správa

Do 16. novembra 2017 Komisia predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi rozsah, v akom členské štáty prijali opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou, vrátane opisu opatrení prijatých podľa článkov 8, 9 a 23, a podľa potreby k nej pripojí legislatívne návrhy.

Článok 30

Nahradenie rámcového rozhodnutia 2001/220/SVV

Týmto sa vo vzťahu k členským štátom, ktoré sa zúčastňujú na prijatí tejto smernice, nahrádza rámcové rozhodnutie 2001/220/SVV bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehoty na transpozíciu do vnútroštátneho práva.

Vo vzťahu k členským štátom, ktoré sa zúčastňujú na prijímaní tejto smernice, sa odkazy na uvedené rámcové rozhodnutie považujú za odkazy na túto smernicu.

Článok 31

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 32

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom v súlade so zmluvami.

V Štrasburgu 25. októbra 2012

Za Európsky parlament
predseda
M. SCHULZ

Za Radu
predseda
A. D. MAVROYIANNIS